

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBLBAC

Høst 2022

Forfatter(e): **Camilla Lundberg & Helena Tønnesland Bruskeland**

Kandidatnummer(e): **5056, 5074**

Tittel: **“*Hvordan* bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere?”**

Fag: **Kunst, kultur & kreativitet: Musikk**

Hoved begreper i oppgaven: **Musikk i barnehagen, språkutvikling hos toddlere, barnehagelærerens oppgave**

Stavanger dato/år: **04.01.2023.**

Antall sider: 43

Vedlegg: 2

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
Forord	5
1.0 Innledning	7
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	7
1.1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål	7
1.2 Begrepsavklaring	8
1.3 Oppgavens oppbygging.....	8
2.0 Metodedel	10
2.1 Valg av metode.....	10
2.2 Valg av informanter	11
2.3 Datainnsamling.....	12
2.4 Forskningsetikk	13
2.5 Eventuelle feilkilder	13
3.0 Teoridel	15
3.1 Musikk og språkutvikling	15
3.1.1 Språkbruk i musikken.....	15
3.1.2 Kommunikasjon gjennom musikk.....	16
3.2 Toddlerens forhold til musikk	17
3.2.1 Spebarn	17
3.2.2 1-3 åringer.....	18
3.2.3 Sterns “affektive inntoning” og Merleau- Pontys tanker om kroppen	18
3.3 Toddlerens språkutvikling	19
3.3.1 Startfasen av språkutvikling og toddlerens språkbruk.....	19
3.3.2 Toddlerens tidlige lydproduksjon	19
3.4 Barnehagelærers ansvar	20
3.4.1 Barnehagelærers forhold til musikk.....	20
3.4.2 Personalets ansvar.....	21
3.4.3 Foreldresamarbeid og relasjoner mellom barn og voksne.....	21
3.4.4 Læring og barns medvirkning.....	22
4.0 Analysedel	23
4.1 Analyse av funnene.....	23
4.2 Resultat.....	25
5.0 Drøftingsdel	26
5.1 Hvorfor bruker barnehagelæreren musikk som fremmer toddlerens språkutvikling i barnehagehverdagen?	27
5.1.1 Barnehagelærers grunnlag	27
5.1.2 Usikkerhet knyttet til musikalitet.....	28

5.1.3 Bruken av stemmen i en musikalsk sammenheng	29
5.1.4 Andre faktorer som skaper usikkerhet	30
5.2 Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere i barnehagen? 31	
5.2.1 Bruk av sansene i musikk	31
5.2.2 Bruk av kroppen	32
5.2.3 Barns medvirkning.....	33
5.2.4 Foreldresamarbeid	35
5.1.5 Relasjon med barn og ansatte i barnehagen.....	36
5.2.6 Samspillet som åpner opp for læring	37
5.2.7 Sang i barnehagen.....	38
5.2.8 Tilrettelagt språk i musiske aktiviteter	38
5.2.9 Utvikling av lyder	39
6.0 Konklusjon	40
7.0 Litteraturliste:	42
Vedlegg 1: Intervjuguide	45
Vedlegg 2: Samtykkeerklæring	46

Sammendrag

Dette er en bacheloroppgave innen musikk og språkutvikling. Disse to temaene kobles sammen, og det forskes på barnehagelæreren sin bruk rettet mot toddlere. Problemstillingen, som bacheloroppgaven følger er:

“Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme toddlernes språkutvikling?”

Vi har undersøkt problemstilling ved hjelp av den empiriske forskningsmetoden kvalitativt intervju. Informantene våre var alle barnehagelærere med stillingen som pedagogiske ledere, i tre forskjellige barnehager, på hver sin småbarnsavdeling. Under intervjuene fikk vi høre flere forskjellige sider ved musikk som fremmet toddlernes språkutvikling. Det var likevel noen ting vi ser som spesielt viktig, som ikke ble nevnt under intervjuene. Ut ifra intervjuguiden vår, og svarene vi fikk på intervjuene, valgte vi å forme to forskningsspørsmål. Det første ble innledende og besvarer *hvorfor* barnehagelæreren bruker musikk som fremmer toddlernes språkutvikling, mens det andre ble hovedspørsmålet som følger problemstillingen og besvarer *hvordan* barnehagelæreren bruker musikk for å fremme språkutviklingen hos toddlere. Vi mener disse to forskningsspørsmålene belyser og svarer på vår problemstilling på en allsidig måte.

De empiriske funnene våre fra intervjuene ble først analysert og deretter presentert i lys av begreper og relevant teori. Etter denne bacheloroppgaven sitter vi igjen med svært mye kunnskap om musikkbruk som fremmer barns språklige utvikling. I bacheloroppgaven presenterer vi flere sider ved musikken som er med på å fremme toddlerens språkutvikling, samt hvordan en som barnehagelærer kan påvirke dette. Vi har kommet frem til at musikken definitivt har en positiv påvirkning på toddlernes språkutvikling. Videre har vi fått kunnskap om ulike måter musikken kan brukes på for å fremme språkutvikling. Vi har sett at barnehagelæreren selv spiller en stor rolle for bruken av musikk i barnehagen, og hvordan og hvorfor den blir brukt i en barnehagehverdag.

I forhold til prosessen sitter vi igjen med takknemlighet for åpenhet og positiv innstilling fra våre informanter. Det har vært veldig spennende å se på hvordan barnehagelærere bruker musikk i barnehagen for å fremme språkutvikling, og hvordan en som barnehagelærer selv kan påvirke dette. Vi skal definitivt ta med oss denne kunnskapen videre inn i yrket som barnehagelærere.

Forord

Denne oppgaven markerer en avslutning på vårt 3-årige bachelorløp i barnehagelærer-utdanningen ved universitetet i Stavanger. Vi er to energiske jenter som fanget interesse for musikk under det andre året vårt i studieløpet. I forbindelse med musikkundervisningen syntes vi det var spesielt spennende hvordan musikken påvirker barn positivt i forhold til språkutvikling. Vår bacheloroppgave gjenspeiler erfaringer og kunnskap vi har fått gjennom 3 år. Vi anser bacheloroppgaven vår som viktig for at ansatte i barnehager skal se betydningen av å bruke musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere.

Motivasjonen vår for valg av tema knyttes til vår personlige interesse for musikk og språkutvikling hos toddlere. Musikken har en unik påvirkningskraft hos toddlerne, der de får uttrykt seg kroppslig. Dette observerte vi i praksis, da vi så gleden og samspillet musikken skapte i en barnegruppe. Det er spesielt interessant hvordan de aller minste barna, som ikke kan snakke blir påvirket av musikken. Vi ønsker å få et utbytte av denne bacheloroppgaven i form av økt kunnskap om musikkens påvirkning på språkutvikling hos toddlere.

Musikk er en av fagområdene for rammeplanen til barnehagen, og skal derfor være tilrettelagt for. Musikken har en viktig plass i barns hverdag og har stor påvirkning på deres utvikling. Det er faglig interessant å se på hvordan barn som ikke har utviklet språk og motorikk, allikevel lærer språket gjennom et inkluderende felleskap, som musikken åpner opp for. Vi har valgt å intervju barnehagelærere på småbarnsavdelinger for å kunne høre deres erfaringer om musikkens påvirkning på språkutviklingen hos toddlere. Nettopp fordi disse barna er i en periode i livet som består av store utviklingsprosesser. Her er utviklingen svært synlig og stor for mange barn, og barna får muligheten til å uttrykke seg uansett hvor de er i utviklingsløpet.

Vår største takk går til Guri Årsvoll som har vært veilederen vår i løpet av høstsemesteret. Vi vil takke for spennende veiledningstimer, der du både har kommet med konstruktiv kritikk og anerkjennelse. Videre vil vi takke for at du har motivert og hatt troen på oss gjennom hele bachelor prosessen. Vi vil takke for ditt engasjement ovenfor problemstillingen vår, der du har kommet med gode tilbakemeldinger og tips. Det har hjulpet oss i skriveprosessen.

Avslutningsvis vil vi også takke informantene fra barnehagene vi har besøkt. Vi takker for at dere ville være en del av vår bacheloroppgave, og for at dere har vært engasjerte og positive til vår problemstilling. Et spesielt takk for at dere lot oss komme på besøk, bli intervjuet og tok oss godt imot. Videre vil vi også takke andre som har deltatt i prosessen rundt bachelor skrivingen. Uten dere ville det ikke vært mulig å gjennomføre vår bachelor.

1.0 Innledning

I denne delen skal vi begrunne valg av tema og problemstilling, samt innlede til bacheloroppgaven ved å legge frem oppgavens oppbygging.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Bakgrunnen for valget av temaet var av vår egen interesse, og hva vi ønsket å finne svar på. Derfor har vi valgt temaene *musikk i barnehagen, språkutvikling hos toddlere* og *barnehagelærere oppgave* i denne sammenhengen.

Vi syntes disse temaene var spesielt interessante fordi vi gjennom vår praksis på barnehagelærerstudiet har sett hvordan musikken kan påvirke barns språkutvikling fra de er små, og hvilken rolle barnehagelæreren har i forhold til dette. Vi har alltid hatt en interesse for de minste barna, siden vi har sett at utviklingen er størst og mest tydelig i denne alderen. Dessuten har vi vært i mange forskjellige barnehager som prioriterer musikken på forskjellige måter, og syntes derfor det var spennende å forske på. Vi hadde fra tidligere erfaringer sett forskjell på barns språklige utvikling, med tanke på hvor mye og hvordan musikken ble brukt. Vi mener at musikken legger et grunnlag for læring gjennom glede, samspill og kroppslig aktivitet. Det er også fordi toddlerne får muligheten til å uttrykke seg på en annen måte, uten å måtte beherske språket. Musikken åpner opp for at barna kan oppleve en sammenheng mellom språk og omgivelsene. Videre har vi også sett at barnehagelæreren selv har en betydning for å legge til rette, og påvirke utfallet av musikkbruken i barnehagehverdagen.

1.1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

Vi ønsket å forske på sammenhengen mellom musikk og språk hos toddlere, og har derfor valgt problemstillingen *“Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere?”*.

Vi har valgt å lytte til tre barnehagelærere gjennom et kvalitativt intervju for å finne svar, og belyse temaer i vår problemstilling. Intervju av tre barnehagelærere vil gi oss både personlige, men også allsidige svar, som gir oss relevant kunnskap til vår problemstilling. Vi valgte å intervju barnehagelærere fordi det er de, ut ifra vår problemstilling, som kan gi oss svar. Samtidig blir vi utdannet som “barnehagelærer” etter vårt studieløp, og syntes derfor det var spesielt spennende å forske ut ifra personer med samme utdanning. Personlig synes vi

det er interessant å se hvordan ulike barnehager eller barnehagelærere bruker musikk på forskjellige måter, og hvordan musikken blir prioritert. Vi har lært og sett at musikken kan påvirke barns språkutvikling, og tror derfor at den kan brukes som et hjelpemiddel for å fremme toddlerens språkutvikling. På bakgrunn av problemstillingen vår og svarene vi fikk under intervjuene, har vi valgt at teksten skal følge to forskningsspørsmål der det første underbygger det andre: **“Hvorfor bruker barnehagelæreren musikk som fremmer toddlerens språkutvikling i barnehagehverdagen?”** og **“Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutvikling hos toddler i barnehagen?”**. Spørsmålene er oppbygget ut ifra vår informant guide, og de svarene vi fikk under intervjuene. De ble formet fordi informantene la frem seg selv som en faktor for musikkbruk i barnehagen, og hvordan de brukte musikken for å fremme språkutvikling hos toddler. Disse forskningsspørsmålet har vært med å prege hele bacheloroppgaven og dens oppbygning.

1.2 Begrepsavklaring

“Toddler”

Toddler er et ord som kommer av engelsk betydning, og er oversatt til barn som “stabber og går” (Løkken, 2013, s. 31). I barnehagesammenheng er barn fra 0-3 år i “toddleralderen”, også kalt for småbarn. (Haugen et al, 2013, s. 13). Fokuset til toddlerne retter seg mot barns kroppslige grunnlag (Løkken, 2004, s. 16).

Pedagogisk leder

En pedagogisk leder må ifølge Barnehageloven (2005, § 25) være utdannet barnehagelærer, eller ha en annen treårig pedagogisk utdanning på universitets eller høyskolenivå med videreutdanning innen barnehagepedagogikk. Ifølge rammeplanen for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.16) er det den pedagogiske lederen som er leder for- og styrer det pedagogiske arbeidet på avdelingen. En pedagogisk leder kan være en utdannet barnehagelærer som følger stillingen pedagogisk leder.

1.3 Oppgavens oppbygging

Bacheloroppgaven vår er delt inn i 5 delkapitler, som hver for seg består av flere undertemaer. Innledningsvis starter bacheloroppgaven med en presentasjon av oppgaven og begrunnelsen for valg av problemstillingen, i form av en innledning. Så følger en metodedel,

der vi beskriver hvorfor og hvilken metode vi har valgt. Deretter kommer teoridelen, som presiserer den teorien vi syntes er relevant for vår problemstilling, og som vi tar utgangspunkt i for drøftingsdelen. Del nummer tre er en analysedel, hvor vi presenterer funnene fra intervjuene og den gjennomførte forskningen. Fjerde del er en drøftingsdel, der vi drøfter funnene fra forskningen opp imot teorien fra teoridelen. Denne delen svarer på og belyser vår problemstilling, og er delt inn etter våre to forskningsspørsmål. Til slutt en avslutning for å oppsummere og konkludere bacheloroppgaven.

2.0 Metodedel

I dette kapitlet skal vi legge frem hvilken metode vi har valgt, og hvorfor vi har valgt den. Vi skal presentere personlige og faglige årsaker til valget. Metodedelen starter med å forklare hvorfor vi har valgt metoden, og hva denne metoden går ut på. Videre trekker vi inn informantene og hvordan vi gjennomførte metoden. Kapitlet skal speile hvordan vi opplevde bruk av metoden i forskningsprosessen. Videre hvordan vi valgte å gjennomføre metoden. Dermed skal denne delen presentere bacheloren sitt gyldighetskrav, og sammen med innledningen bygge videre på pålitelighetskravet.

Alberts (i Dalland, 2020, s. 53) forklarer metode som en fremgangsmåte, og som et middel for å komme frem til ny kunnskap og løse problemer. Valget av metode gjøres på bakgrunn av hva du skal undersøke, og hva du ønsker å finne svar på. Ettersom vi har problemstillingen **“Hvordan bruker barnehagelærer musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere”** vil det være mest relevant og intervjuer barnehagelærere gjennom et kvalitativt intervju.

2.1 Valg av metode

Vi har valgt å skrive en empirisk oppgave, med kvalitativt intervju som metode. Empiri betyr å prøve eller forsøke på noe (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.22). Personlig var vi usikre på om vi ønsket observasjon eller intervju som metode, men endte på intervju da vi ønsket å forske på barnehagelærers ståsted. Dette ønsket vi fordi vi selv skal bli barnehagelærere, og hadde lyst til å se på hvordan en som barnehagelærer kan påvirke barna og det pedagogiske opplegget. Ifølge Christoffersen & Johannessen (2012, s. 21) innebærer empirisk forskning å skrive sannheten, selv om den går imot de antagelsene undersøkelsen i utgangspunkt var bygget på. Vi må akseptere de svarene vi får, og la dette komme frem i oppgaven (Dalland, 2020, s. 59). For oss var det viktig å samle inn data som ga oss en forståelse av virkeligheten, og i vårt tilfelle et innblikk i barnehagehverdagen. Intervju som metode gir oss svar som er reelle og belyser ulike deler av vår problemstilling. Samtidig blir svarene oppriktige, da det er barnehagelæreren som står i fokus i intervjuene på samme måte som i vår problemstilling.

Ifølge Dalland (2020, s. 68) er kvalitativt intervju en fleksibel metode der hensikten er å forstå verden sett fra intervjupersonens side. Vi ønsket å se barnehagehverdagen og det pedagogiske opplegget ut ifra informantens side. Fra egne erfaringer har vi opplevd at det er den pedagogiske lederen som har størst oversikt over avdelingen. Derfor ønsket vi å intervjuer

barnehagelærere i stillingen pedagogisk leder, som kunne gi oss konkrete svar og opplevelser med barnas språkutvikling gjennom musikk. Vi ønsket også å ta utgangspunkt i hva barnehagelæreren gjorde for å oppnå dette, og hvordan en kunne påvirke utfallet.

Den kvalitative metode setter søkelys på mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland, 2020, s. 54). Valget vårt av metode og informanter samspiller med at det i en kvalitativ metode er viktig å møte mennesker i en naturlig kontekst, og å rette blikket mot informantenes hverdagshandlinger (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67). Christoffersen & Johannessen (2012, s. 78) forklarer at ved bruk av kvalitativt intervju blir informanten spurt om å rekonstruere hendelser, som vil si å omdanne og tolke situasjonen på nytt. I våre intervjuer trengte vi åpne og egne erfaringer, og oppfatninger fra informantene våre. Vi søkte også etter konkrete hendelser og opplever med musikk, som kunne belyse og bevise svar på problemstillingen vår. Ved bruk av kvalitativt intervju samlet vi inn data, som vi deretter analysere. Dette er ifølge Johannessen, Tufte og Christoffersen (i Bergsland & Jæger, 2014, s. 66) en sentral del av den empiriske forskningsmetoden. Analysen er viktig for å samle inn funnene fra intervjuene, og senere kunne tolke disse opp mot teori.

2.2 Valg av informanter

Christoffersen og Johannessen (2012, s. 52) forklarer at ved bruk av kvalitative intervjuer, rekrutterer vi informantene gjennom en strategisk og tilfeldig utvelgelse. Gjennom det kvalitative intervjuet, ønsket vi et spredt og allsidig svar på problemstillingen vår. Derfor valgte vi å ta i bruk "tilfeldig utvalg" (Christoffersen og Johannessen, 2012). Det eneste kriteriet vi hadde for valg av informanter var at de måtte være barnehagelærere i stillingen pedagogisk leder, på en småbarnsavdeling. Forutsetningen av dette var vårt eget utbytte av utdanningen som barnehagelærer, og fordi vi følte at de med den samme utdanningen som ville kunne gi oss relevante svar, som vi også kunne relatere oss til. Etter å selv ha studert 2,5 år på barnehagelærer, vet vi at de som er utdannet barnehagelærer sitter inne med kompetanse til å kunne svare på problemstillingen vår med relevante kunnskaper og erfaringer. Videre måtte barnehagelæreren jobbe på en småbarnsavdeling, da vi ønsket å forske på toddlere. Med forutsetninger for å belyse vår problemstilling, er vi nødt for å søke svar hos barnehagelærere, siden vi skal forske på hvordan de bruker musikk for å fremme språkutviklingen. Vi ønsket også å være åpne rundt alder og erfaring i barnehagen, for å få et bredt perspektiv på problemstillingen.

Tilgangen til informantene var en utfordring, på grunn av at sykdom og streik i flere av barnehagene. Vi kontaktet barnehager via telefon og e-post, der vi opplyste hvilken stilling

og avdeling vi ønsket å intervju. Deretter ble det tilfeldig hvem som svarte oss, og som ønsket å delta i vår bachelor. Vi opplevde at informanter som av personlige forhold likte musikk, oftere ønsket å stille opp. Til slutt endte vi med å intervju i tre barnehager. I barnehage “**blå**” intervjuet vi en kvinnelig pedagogisk leder på en småbarnsavdeling. Hun hadde 0-5 års erfaring, var 20-30 år, og jobbet på en avdeling med 13 småbarn. Informanten i barnehagen “**rød**” var en kvinnelig barnehagelærer som jobbet på en småbarnsavdeling med 9 barn. Hun var 30-40 år og hadde 5-10 års erfaring i barnehagen. Til slutt intervjuet vi en mannlig pedagogisk leder i barnehage “**gul**”, i alderen 35-45, som hadde 15-20 års erfaring i barnehagen. Han jobbet på en småbarnsavdeling med 12 barn. Felles for alle informantene var at de likte musikk og engasjerte seg for bruken av musikk i barnehagen, samt at alle var utdannet barnehagelærere. Informantene vil heretter tilhøre navnene **informant blå**, **informant rød** og **informant gul**. På grunn av utdanningen som barnehagelærer har vi valgt å bruke betegnelsen “barnehagelærer” gjennom vår bacheloroppgave.

2.3 Datainnsamling

Intervjuene våre ble bygget opp av en intervjuguide, som vi valgte å ikke sende til informanten på forhånd. Dette gjorde vi av den grunn at vi ønsket et troverdig svar, som ikke belaget seg på planlagte svar fra informantene. Vi ønsket at informantene skulle være så ærlige som mulig, og ikke “pynte på sannheten” for vårt beste, eller for å sette seg selv i et bedre lys. Dessuten valgte vi å sende oversikt over tema og problemstillingen til informantene, slik at de skulle vite hva intervjuet skulle handle om. Dette gjorde vi for å opplyse, sånn at informantene skulle kunne forberede seg til temaet.

Før intervjuet startet, presenterte vi oss selv, hilste og snakket litt uformelt for å skape en relasjon med barnehagelæreren. Gjennomføringen av intervjuet utspilte seg ved at en av oss intervjuet barnehagelæreren, mens den andre noterte ned det som ble fortalt. Dette gjorde vi for å fordele arbeidet mellom oss, og fordi barnehagelæreren skulle få en følelse av en “naturlig” dialog, med delt interesse for temaet og gjensidig øyekontakt. Vi ønsket at informanten skulle føle at en kunne være åpen og spontan, og svare akkurat det en tenkte i øyeblikket (Dalland, 2020, s. 83). Dette samsvarer med Dalland (2020) som beskriver at det er større sjans for levende, spontane og uventede svar i en så åpen som mulig intervjusituasjon. Dalland påpeker at det er viktig å registrere og tolke stemmebruk, mimikk og andre kroppslige uttrykk i et intervju (Dalland, 2020, s. 71). Fordelingen under intervjuet gjorde at den ene hadde hovedansvaret for intervjuet og informanten, for å observere, skape

relasjon og trygghet med barnehagelæreren. Den andre satt som en tilskuer til samtalen og noterte ned nødvendig informasjon. Etter gjennomføringen av intervjuet takket vi for at informantene ville delta og at vi fikk komme på besøk. I etterkant av intervjuene, ble funnene analysert og vi samlet dataene som var relevant for vår bacheloroppgave.

2.4 Forskningsetikk

Forskningsetikk innebærer å vurdere forskningen i samarbeid med samfunnets normer og verdier og ivaretaking av personvern et viktig punkt (Dalland, 2020, s. 168). I vårt tilfelle handler dette om anonymisering og den taushetsplikten vi er pålagt ovenfor informantene våre. Derfor holdes alle informantene våre anonyme under bacheloroppgaven. Christoffer og Johannesen (2020, s. 46) bekrefter at vi som forskere ikke skal formidle informasjon om informantene, som i ettertid kan tilbakeføres til dem. Dette gjorde vi ved å benytte pseudonymer i stedet for faktiske navn på barnehagene vi intervjuet. I vårt tilfelle gjaldt dette navnene på barnehagene “blå”, “rød” og “gul” (Christoffer & Johannesen, 2012, s. 46). Dalland (2020, s. 82) påpeker videre at informantene må få informasjon om intervjuet i forkant. Formålet med informasjonen er at informantene skal forstå hva det innebærer å delta. Ettersom vi skulle gjennomføre et intervju var det viktig å spørre om samtykke fra informantene. Derfor sendte vi over samtykkeerklæringsskjema før intervjuet. I samtykkeerklæringen fikk informantene muligheten til å se hva det innebærer å delta i intervjuet, samt ulike tema vi ønsket å spørre om (Dalland, 2020, s. 82). De hadde muligheten til å si ja eller nei til intervjuet. Ved å signere erklæringen var de pålagt å delta i intervjuet, og var opplyst om temaet.

2.5 Eventuelle feilkilder

Dalland (2020, s. 122) påpeker “Vær positiv” effekten, som påvirker hva vi ser etter. Det er sterke normer i utdanninger som har med mennesker å gjøre som legger til rette for å dyrke frem det positive. I vårt tilfelle forsker vi på betydning av musikk for å fremme språkutvikling, med grunnlaget om at musikken gir en positiv effekt til språkutviklingen. Derfor legger man mer merke til de positive sidene, i stedet for de negative. Det er heller aldri lagt frem under vår barnehagelærerutdanning at musikken kan ha en negativ påvirkning på språkutviklingen hos barn. Dette påvirker både våre og informantenes innstilling til bruk av musikk. Samtidig var informantene vi fikk tak i interessert i musikk av personlige årsaker, og det hadde derfor noe å si for resultatet av bacheloren.

Da vi ringte rundt i ulike barnehager, fikk vi ofte høre “jeg er ikke så god på musikk, men du kan snakke med kollegaen min, for hun liker musikk”. Dette påvirket selvfølgelig utfallet av intervjuet og gjorde at de som ville stille til intervjuet på forhånd var positive til bruken av musikk i barnehagen. Derfor fikk vi kun frem hvordan barnehagelærere som liker musikk hadde tatt i bruk dette for å fremme språkutviklingen hos toddlere. Dette gjelder også oss, med tanke på hvilket forhold vi som forskere har til musikk. Ifølge Dalland (2020, s. 123) kan personlige forhold påvirke det vi ser etter, og hvordan vi tolker det vi ser og hører. Dalland (2020, s. 85) bekrefter også at betydning av egen forståelse og informantenes forståelse påvirker utfallet. Dette gjelder også tanker som vi hadde, og som informantene hadde før intervjuet (Dalland, 2020, s. 84). Alle disse mulige feilkildene er med på å påvirke bacheloroppgavens pålitelighetskrav (Dalland, 2020, s.58)

.

3.0 Teoridel

I denne delen skal vi presentere teorien, for å belyse vår problemstilling. Denne teorien vil gi oss kunnskap om temaene som problemstillingen er bygd opp av. Teorien var med å forme spørsmålene vi stilte til informantene under intervjuene. Denne delen presenterer den kunnskapen vi føler er viktig, i lys av vår problemstilling, og som burde legges til grunn for hvordan og hvorfor barnehagelæreren bruker musikk. Fokuset vårt har vært å legge vekt på sammenhengen mellom musikk og språkutvikling, hvordan toddlernes forhold til musikk er, hvordan språkutviklingen hos toddlerne foregår og hvilket ansvar barnehagelæreren har for å bruke musikk som fremmer språkutvikling. Dette fokuset utgjør oppbyggingen av dette underkapittelet, og følger rekkefølgen som gitt ovenfor.

3.1 Musikk og språkutvikling

Musikk kan ses på som et estetisk uttrykk, et fysisk fenomen og en kommunikasjonsform. Når barna får uttrykke seg estetisk i sammenheng med fysiske tilnærmelser og kommuniserer, skaper dette et grunnlag for å utvikle språket til barna (Sæther, 2012, s.12). For å kunne svare på og belyse vår problemstilling, er det viktig å trekke frem sammenhengen mellom musikk og språk. Det skal bli presentert hvordan og hvorfor musikken er viktig for toddlernes språkutvikling.

3.1.1 Språkbruk i musikken

Sæther (2012, s. 84) presiserer at selv om musikken er et nonverbalt språk, kan man uttrykke konkrete følelser og tanker. De musikalske aspektene har likevel en betydning for barns talespråklige utvikling. I følge Jederlund (i Sæther, 2012, s. 84) starter barns talespråklige utvikling med de ikke-verbale vokaliseringene, der utviklingen av talespråket til toddlerne bygger på den generelle kommunikasjonen. Utviklingen består av det prosodiske nivået og det segmentelle nivået, som ut ifra hjerneforskning styres av hver sin hjernehalvdel. Det prosodiske nivået kommer til uttrykk gjennom aktiviteter der man tilpasser stemmen i varierte tonehøyder og gjennom rytmer. Det segmentelle nivået kommer til uttrykk gjennom måten vi uttrykker språklyder på, eksempel vokaler og konsonanter. Waterson (i Sæther, 2012, s. 85) påpeker at det prosodiske bør læres først, siden dette behersker barn allerede fra observasjoner i magen til moren. Barnehagelæreren trenger denne kunnskapen for å se sammenhengen mellom den talespråklige utviklingen og musikalsk aktivitet hos barnet (Sæther, 2012). Musikken innleder også til en sammenkobling av ord og bevegelser, som ofte

preger musikkens språkbruk. Barn kan lettere koble ord og uttrykk, hvis de også vises ved hjelp av bevegelser. For at det skal forekomme en utvikling av de ulike språkfunksjonene, innebærer det at hjernen arbeider som en helhet. Det vil si å kombinere både sang og bevegelsesaktiviteter (Sæther, 2012).

3.1.2 Kommunikasjon gjennom musikk

Stemmen er den lyd-kilden som i begynnelsen har størst betydning i en auditiv kommunikasjonsform. Toddlerens tidlige samspill og kommunikasjon mellom barn og omsorgsperson er avhengig av musikalske aspekter for å oppnå kommunikasjonsform (Sæther, 2012, s. 77). Ifølge Fjørtoft (i Sæther, 2012) er formidling av følelser den grunnleggende funksjonen for stemmen i den første kommunikasjonen. Dette oppnås gjennom mimikk og gester, samt improvisasjoner og imitasjoner av stemmelyder, som gjør at små barn også er deltakende. I dette tidlige samspillet anvender både omsorgspersonen og barnet disse musikalske virkemidlene. Dette samspiller med Langer (i Vist, 2013, s. 88) som mener at musikken er følelsenes språk, fordi den benytter former som er karakteristiske for følelser, og vil være lettere å bruke for å formidle en følelse. Hun mener musikken åpner opp for dette, og at den fungerer som en uttrykksform, f.eks gjennom sang. Høigård (2019, s. 25) bekrefter at det å synge i alle år og innen alle kulturer har vært den beste måten å roe og glede et spedbarn. Dette samspiller med at toddlerne lettere lytter til en person de kjenner og er trygg på (Høigård, 2019, s. 24, 25). Relasjoner som musiske aktiviteter fremmer, og legger til rette for begrepslæring gjennom glede, blikk og engasjement for ordet fra begge parter. Musikken åpner også opp kroppslig kommunikasjon f.eks gjennom dans eller andre musiske aktiviteter, noe som tilegner seg toddlerne væremåte spesielt. Det samme gjelder det sosiale samspillet i musikken, som innleder til kommunikasjon med hverandre. Dette bekrefter Sæther (2012, s. 75) som sier at det musikalske tar en stor del av barns kommunikasjon og den sosiale samhandling i det første leveåret. Det begrunnes i at barn bruker lyder og kroppen for å kommunisere med hverandre i det sosiale samspillet (Sæther, 2012, s. 74). Den kroppslige kommunikasjonen i det sosiale samspillet kan knyttes til musikalske prosesser, der handlingen er meningsfulle for deltakerne, og de opplever seg selv som et "vi" Løkken (2004, s. 75).

3.2 Toddlerne forhold til musikk

For å komme frem til hvordan musikken kan bidra til språkutvikling, vil det være viktig å trekke frem hvilke forhold toddlerne har til musikk. I denne delen skal vi legge frem hvordan toddlerne forholder seg til musikk, og hva dette bidrar til. Ifølge Sæther (2012, s.12) ligger musikk til grunn som et kommunikasjonsmedium, et estetisk uttrykk og et sosialt fenomen for alle mennesker. Gjennom intervjuene vi har hatt, opplevde vi at barnehagelærerne la frem deres påvirkning og bakgrunn, som en faktor til bruk av musikk i barnehagen.

3.2.1 Spebarn

Dissanayke (Kulset, 2018, s. 38, 39) mener det emosjonelle båndet er nødvendig for å knytte et raskt bånd mellom mor og et nyfødt barn. Hun mener naturen ga oss musikken som en kommunikasjonsform, siden spedbarnet ikke har utviklet språket sitt enda. Sundin (i Sæther, 2011, s. 88) påpeker at små barn kan skille mellom musikk og andre lydkilder, samt at de blir mer oppmerksomme, glade og viser interesse når lydkilden er musikk. Vist (2013, 87) sier at det nyfødte barnet kommer til verden med det perseptuelle utgangspunktet, som gjør at primærsansene og hørselen er med på å danne en forforståelse som barnet tar med seg i møte med verden. Bjørkvold (i Sæther, 2012, s. 76) påpeker at det ufødte barnet allerede i mors mage starter den musikalske utviklingen. Det ufødte barnet merker gjennom morens bevegelser, hjertepuls og lyder hvordan verden utenfor er. Lyder og musikk fra utsiden av magen er med på å påvirke det ufødte barnet. Sæther (2012, s. 77) trekker frem at spedbarns første kommunikasjonsform preges av morens stemme og karakteriseres av det musikalske aspektet. Sundin (i Sæther, 2012, s. 91) påpeker at barn i den aller tidligste fasen kan reagere med bevegelser, som en reaksjon på morens rytmiske tale.

Bjørkvold (i Sæther, 2012, s. 73) legger frem begrepet “det musikalske morsmål”. Dette begrepet beskriver at morstemmens musikk, tonefall, tempo, rytmer og dynamikk er det som betyr noe for det ufødte barnet. Det kommer primært fra moren, og påvirkningen fra den, vil barnet ta med seg videre etter fødselen (Bjørkvold, 1989, s. 21). Det nyfødte barnet møter også verden med et amodalt utgangspunkt. Det vil si at barnet kan koble noe de har opplevd ved hjelp av sansene i morens mage, sammen med noe de senere opplever gjennom en annen sans (Vist, 2013, s, 87). Det å kunne sammenkoble sanser er en grunnleggende faktor for læring, og alle typer utvikling hos barn. I denne sammenhengen vil det være viktig å trekke frem Trevarthen som påpeker nyfødte barns evner til å kommunisere på (Bjørkvold, 1989, s.

30). Han er viktig i forståelsen om de nyfødte barns kompetanse, der det har blitt bevist at de også kan føle og forstå, i samhandling med konkrete handlinger (Sæther, 2012, s. 77).

3.2.2 1-3 åringer

Løkken (2004, s. 74) trekker frem at ett-åringer kan bruke musikk som en alternativ måte å kommunisere på. Dette gjelder selv om barnet ennå ikke har ordene til stede i særlig stor grad (Løkken, 2004, s, 74). Ett-åringer som begynner i barnehagen kommuniserer gjennom et nonverbalt samspill med et nonverbalt språk. Vist (2013, s. 88) forklarer dette som et samspill uten språk, der samspillet skapes ved hjelp av andre former. Det kan f.eks. være ved hjelp av lyder eller bevegelser. Løkken (2004, s. 17) påpeker at det er det kroppslige grunnlaget som hviler på de minste barnas sosiale omgang. Små barn i barnehagen kommuniserer for det meste gjennom kroppen, ved å dele oppmerksomhet med hverandre. De inntoner seg for å forstå hverandres følelser og hensikter gjennom å rette oppmerksomheten til et felles innhold. Dette skjer før de klarer å sette ord på ting, og tenke gjennom at de gjør dette (Løkken, 2004, s. 22). Bjørkvold (1985, s. 16) mener at det for små barn er viktig hvordan ordene sies, og ikke hvilket innhold de har. I følge Løkken (2004, s. 75) kan toddlers kroppslige interaksjon uttrykkes og komme frem med hjelp av et sosialt samspill ved bruk av musikk. Grunnlaget er at musikken må bidra til meningsfulle handlinger for alle barna. Disse meningsfulle handlingene baserer seg på en kommunikasjon med kroppssubjekter, altså kommunikasjon ved hjelp av kroppen. Dette er en form for “gjensidig inntoningsrelasjon” som skapes ved hjelp av denne alternative formen for sosialt samspill og som fundamentet for kommunikasjon. Schutz (i Løkken, 2004, s. 75) forklarer at barna opplever seg selv som “vi” og ikke “du” og “jeg” i den gjensidige inntonings relasjonen.

3.2.3 Sterns “affektive inntoning” og Merleau- Pontys tanker om kroppen

Når barn deltar i musiske aktiviteter og bruker musikk finner vi en sammenheng mellom Sterns “affektiv inntoning” og Merleau- Pontys tanker om kroppen. Som nevnt tidligere bidrar musikk til et samspill mellom barn, der barna lærer gjennom hverandre. Den “affektive inntoning” blir i denne sammenhengen barna som gjentar etter hverandre. Toddlerne speiler hverandre og prøver å skape uttrykk gjennom hverandre (Stern, 2003, s. 207). I musikken bruker toddlerne for det meste kroppslig interaksjon og kommunikasjon i samspill med andre barn. Av den grunn vil det være relevant å legge frem Merleau- Pontys tanker om kroppen. I følge Merleau- Pontys (i Løkken, 2004, s. 38) er det gjennom kroppen man kan forstå andre

mennesker, oppleve ting og lære. Dette skjer i samspill med andre og seg selv, der begge gir en gjensidig bekreftelse.

3.3 Toddlerens språkutvikling

Personalet i barnehager har som oppgave å anerkjenne og respondere på barnas ulike verbale og nonverbale uttrykk, og i tillegg støtte deres språkutvikling. Rammeplanen (kunnskapsdepartement, 2017, s. 23) presiserer at språkstimulering i barnehagehverdagen skal gjelde for alle barn. For å vise hvordan musikken bidrar til språkutvikling, vil det være relevant å presentere hvordan språkutviklingen foregår hos toddlere. I intervjuene opplevde vi at alle informantene la frem at musikkbruken i barnehagen påvirket språkutviklingen.

3.3.1 Startfasen av språkutvikling og toddlerens språkbruk

I begynnelsen av 1 års alderen, starter toddlerne med å kontrollere taleorganene sine i den grad at de etter hvert kan frembringe enkelte viljestyrte ord eller lydsekvenser (Høigård, 2019, s. 33). Ord som toddlerne bruker har ikke en symbolsk karakter med det første. Bakthin (i Krogstad, 2013, s. 105) presiserer at meningen skapes ved at individet mottar sine sansemessige og språklige impulser fra omgivelsene (Krogstad, 2013, s. 105). Etter hvert blir det språklige uttrykke skjerpet og forståelsen for at ord representerer gjenstander og hendelser kommer til uttrykk (Høigård, 2019, s. 33).

Toddlerens språklige kommunikasjon er i starten bundet av den situasjonen som samtalen befinner seg i. Det innebærer at samtalepartneren og emnet for samtalen, tar utgangspunkt i toddlerens sanseintrykk, her og nå. Samtalen er avhengig av hva barnet kan se eller høre, med andre ord hva som er tilgjengelig i øyeblikket. I her og nå språket bruker toddlerne kroppen, utvalgte ord eller konkrete substantiv (Høigård, 2019, s. 34). Barnehagelærerne kan fremme toddlerens språkutvikling, ved å legge frem nye og spennende gjenstander i samlingsstunder. I slike sammenhenger kan toddlerne få muligheten til å øve seg på å sette ord på ulike gjenstander, samtidig kjenne og ta på dem. Videre tar toddlerne i bruk den referensielle funksjonen etter her og nå fasen. Denne kommer til uttrykk da toddlerne begynner å snakke om ting som ikke er til stede her og nå (Høigård, 2019, s. 40).

3.3.2 Toddlerens tidlige lydproduksjon

Fonologisk utvikling innebærer at barnet oppdager et system av ulike språklyder. Morsmålets språklyder blir tatt i bruk når barna kommuniserer. Fonologisk utvikling trekker frem at

barnet produserer aktuelle språklyder, slik at de får frem ulike ordbetydninger (Høigård, 2019, s. 82-83). Vokaliseringen er lik for alle barn i den tidlige språkutviklingen. Deretter blir det en spredning, som ses ved at toddlerne begynner å produsere lyder som ligner de språklydene de hører rundt seg (Høigård, 2019, s. 83). Vokaler som barn tar i bruk, er sentrale og åpne, og de tidligste lydene er lette å uttale. Det er heller ikke lett å si nøyaktig når et barn har tilegnet seg en språklyd. Vokaliseringene videreføres til stavelses babling som blir gjentatt, der stavelsene består av en konsonant pluss en vokal. Dette gir oss et svar på at toddlerne har tatt i bruk systematisering, og begynt å ordne den språklige lydmassen som de blir omgitt av. Barna får deretter kunnskap om hvilke språklyder som skal tas i bruk. I tillegg hvilke lyder som kan kombineres med ord (Høigård, 2019, s. 83). Små barn begynner ofte å bruke faste lydfrekvenser kombinert med et koselig uttrykk, f.eks peking. Etter at barnet har oppnådd en respons flere ganger på denne handlingen, legger barnet gjerne fra seg ordet og bruker kun lyden for å symbolisere hva de ønsker (Høigård, 2019, s. 33).

3.4 Barnehagelærers ansvar

Barnehagelæreren sitt ansvar er å ivareta rammene i både barnehageloven og rammeplanen. I vårt tilfelle gjelder dette tilretteleggingen av språkutviklingen gjennom musikk.

Rammeplanen for Barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 50,51) påpeker flere mål som bekrefter at musikken skal være en del av barnehagehverdagen. Musikken er en del av fagområdet kunst, kultur og kreativitet. Innen dette fagområdet skal barn få utforske og utøve ulike kunstneriske uttrykk, ved bruk av musikk. Innenfor kunstfagene, er barnet avhengig av hvordan personalet integrerer forskjellige inntrykk og opplevelser (Sæther, 2011, s. 26, 27).

Det vil også være relevant å ta for seg hvordan barnehagen i seg selv tilrettelegger for musikkbruken. I intervjuene vi gjennomførte opplevde vi at barnehagelærerne påpekte at de selv hadde mye ansvar for å tilrettelegge bruken av musikk, og hvordan den skulle bli brukt.

3.4.1 Barnehagelærerens forhold til musikk

Sæther (2012, s. 13) trekker frem at musikken signaliserer identitet og tilhørighet. Dette forbindes med personens tilhørighet i ulike sosiale grupperinger og til familien, som er med på å forme musikksmaken. Kulset (2018, s. 42) påpeker at alle mennesker er musikalske, fordi vi har musikalitet som en medfødt egenskap. Hun mener også at dette er en egenskap vi trenger for å kunne kommunisere med hverandre. Ruud (i Vist, 2002, s. 79) forteller at

musikk er knyttet til en god identitetsfølelse. May (i Sæther, 2011, s. 80) trekker frem hvor viktig det er å ha mot for å kunne skape, der man tør å mislykkes og ikke bry seg om hva folk mener, når man arbeider med musikk i barnehagen. Birkeland (i Sæther, 2011, s. 78-80) påpeker at nyutdannede barnehagelærere raskt underordner seg barnehagens rådende praksis, der musiske aktiviteter kommer som et eksempel. Hun presiserer videre at personalets oppfatning av manglende musikalitet og egne ferdigheter, kan være grunner for begrenset bruk av musikk i barnehagen. Dette samspiller med Kulset (2018, s. 89), som snakker om stemmeskam og at kunnskapen rundt instrumenter skaper usikkerhet. Sæther (i Sæther, 2011, s. 80) trekker frem at musikkompetanse er en viktig faktor i barnehagen. Barnehagelærerens oppgave er å være trygg på seg selv og ha mot til å være kreativ. Dette innebærer at en selv bør være aktiv i lek og utprøving, samt motivere andre ansatte til dette. Vist (2002, s.76) bekrefter at manglende utdanning, lite kunnskap og et dårlig selvbilde kan føre til at musikken blir nedprioritert. Barnehagelæreren sitt ansvar er å tilføre kunnskap og kompetanse til de andre ansatte på avdelingen.

3.4.2. Personalets ansvar

Ifølge Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22) skal personalet i barnehagen legge til rette for at barna kan bidra til egen og andres læring, samt være en del av det inkluderende fellesskapet. Musikken legger til rette for at personalet ifølge rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22) skal la barna bruke alle sine sanser og hele kroppen i læringsprosesser. Samtidig skal også personalet sørge for progresjon og utvikling i barnehagens innhold, samt bidra med nye erfaringer for barna. Det er personalet sitt ansvar at dette bli ivaretatt. Ved siden av dette trenger også barnehagepersonalet å ha kunnskaper om barns kommunikasjonsmåte, for å lykkes i kunstfagene. Dette handler om at kommunikasjonen skal preges av å stimulere barnets interaksjon med kunstuttrykkene (Sæbø, 2011, s 38). Det pedagogiske arbeidet i barnehagen som omhandler kunstfagene forutsetter at personalet sitter inne med kunnskap. Dette gjelder kunnskap om kunstfagenes egenart og uttrykksformer, og hvilke muligheter kunstfagene har som åpner opp for i barnets læring og utvikling (Sæbø, 2011, s. 24).

3.4.3 Foreldresamarbeid og relasjoner mellom barn og voksne

“Barnehagen skal inngå et samarbeid med hjemmet der barnas behov for omsorg og lek blir fremmet, der læring og danning skal være grunnlaget for allsidig utvikling” (Barnehageloven, 2005, §1). Samarbeidet med foreldrene og barnehagen er en viktig del for helheten i

toddlerens liv. Ved hjelp av et godt samarbeid kan overgangene og helheten til toddlerne bedre ivaretas (Glaser, 2018, s. 19). Det er viktig med god kommunikasjon mellom foreldre og personalet for å fremme barns utvikling. Barnehagen skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og barna imellom, som et grunnlag for glede, trivsel og mestring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Johansson (2013, s. 26) presiserer at en god relasjon skapes ved øyekontakt og nærhet gjennom kroppsholdning og samspill, der personalet tydeliggjør tilstedeværelse overfor barna. For å skape en god relasjon innebærer det også at personalet er villige til å by på seg selv og være et livlig personale presiserer Emilson og Johansen (i Johansson, 2013, s. 26). For å opprettholde språkutviklingen hos toddlerne som begynner i barnehagen, er det viktig med en trygg tilknytning blant det ansatte. For mange barn kan det bli en bråstopp når de begynner i barnehagen, da de ikke lenger blir like godt forstått som tidligere. Den trygge tilknytningen til barnet blir betegnet som barnets primærkontakt, og har i oppgave å tilegne seg barnets ikke verbale språk for å kunne tolke, bekrefte og trygge barnet (Høigård, 2019, s. 28).

3.4.4 Læring og barns medvirkning

“Små barn gir en umiddelbar, sanselig og kroppslig respons på musikk” (Sæther, 2012, s. 72). Merleau-Ponty mener at forholdet mellom inntrykk og uttrykk henger nøye sammen. Dette forklarer hun med at barn hører musikk i form av en sanselig erfaring, og deretter begynner å danse. Derfor mener hun at læring gjennom musikk kan knyttes til sanselige erfaringer gjennom kroppen (Sæther, 2012, s. 73). Personalet i barnehagen skal ifølge Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22) gi barna muligheten til å oppleve læring ved hjelp av engasjerte voksne, gjennom flere ulike aktiviteter og uttrykksformer.

I Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27) presiseres det at det skal legges til rette for barns medvirkning, tilpasset barnas behov, erfaringer, alder og individuelle forutsetninger. Barna skal også få ta del i egen læring, og medvirke i disse prosessene. Medvirkning kan legges til rette for hvis personalet tar utgangspunkt i barns erfaringer eller ved å vise respekt for barns vilje. Ved å ta utgangspunkt i barns erfaringer, menes å lage aktiviteter ut fra barns interesser, og som fenger barna. Å vise respekt for barns vilje kan en barnehagelærer gjøre ved å følge opp etter barnas ønsker. Dette har en sammenheng med språkutviklingen fordi den påvirker om barn har lyst til å lære, og ønsker å utforske (Johansson, 2013, s. 59).

4.0 Analysedel

Analysedelen vår skal være til hjelp ved å belyse problemstillingen **“hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere?”**. Barnehage blå følger heretter navnet “informant blå”, mens barnehage rød følger navnet “informant rød” og barnehage gul følger navnet “informant gul”. Dette fortsetter vi med for å sørge for anonymiteten til informantene.

4.1 Analyse av funnene

Alle informantene trakk frem på første spørsmål, som omhandlet deres personlige forhold til musikk, at de alltid hadde likt musikk. De forklarte alle at de alltid hadde hatt et positivt forhold til musikk. Informant blå fortalte at musikk alltid har vært en del av hennes hverdag, helt fra hun var et lite barn. Hun kunne fortsatt minnes musikk hun hadde hørt som liten, og det var fortsatt musikk hun likte. Videre påpekte hun også at hun hadde et allsidig forhold til musikk, fordi hun alltid hadde hørt på mange forskjellige musikksjangere. Informant rød la frem at hun kunne spille litt gitar og synge litt, samtidig som hun hadde en interesse for konserter. Informant gul fortalte at han elsket musikk, og kunne synge og spille flere instrumenter. Alle informantene mente at deres bakgrunn med musikk hadde noe å si for bruken av musikk på deres avdeling. De trakk frem at de brukte mye musikk i hverdagen, på grunn av at de selv som pedagogiske ledere hadde bestemt det og likte musikk. Informant blå forklarte at hun prøvde å påvirke annet personell til å utfordre seg musisk til nytte for barna i barnehagen, og fordi musikken burde få en naturlig del av barnehagehverdagen.

Videre lurte vi på hva informantene definerte som bruken av musikk i barnehagen. Her trakk alle frem at det var en naturlig del av samlingsstunder i barnehagehverdagen. Informant blå nevnte instrumenter, stemme, melodi, rytme og musikken i seg selv som bruken av musikk i barnehagen. Mens informant rød nevnte sang, rim og regler, bruk av instrumenter og musikk i sammenheng med andre aktiviteter. Hun fortalte i forbindelse med dette at hun hadde tatt med seg bruken av musikk i formingsaktiviteter, noe hun hadde lært gjennom utdanningen. Hos informant gul var musikken alt, og han fortalte at han alltid så en mulighet til å lage musikk sammen med barna, uansett situasjon. Deretter spurte vi om hvilke opplevelser de hadde med musikk i barnehagen, og her svarte alle at de hadde sangsamlinger, gjerne felles med flere avdelinger, og på egen avdeling. Informantene trakk også frem at de brukte musikk sammen med konkreter, for å hjelpe barna å koble ord og uttrykk med gjenstander eller

bevegelser. Informant blå trekker i sammenheng med dette frem at musikk også kan være lyder, og at hun ofte kunne lage musikk ved bruk av ulike lyder i spontane situasjoner. Et eksempel på dette, som hun nevner, er å spille på en bøtte ute under aktiviteter. Informant rød nevnte i tillegg dans som eksempler på opplevelser med musikk.

Videre i intervjuene trakk vi inn språkutvikling hos toddlere, og spurte om informantene kunne se en sammenheng mellom musikk og språkutvikling. Alle informantene svarte her at musikken påvirket språkutviklingen positivt. Informant blå trakk frem begrepslæringen og forståelsen barna kan bygge gjennom musiske aktiviteter, spesielt sang. Hun forklarte at barna lærte begreper gjennom musikken fordi de kobler ord og uttrykk med gjenstander og bevegelser. Samtidig gjør sangen ordene mer fengende og spennende gjennom melodier og rytmer. Informant rød nevner at barna bruker kroppen i musiske aktiviteter, og at det ofte er gjennom kroppen toddlere kommuniserer og lærer på. I sammenheng med dette nevner hun sangen "hode, skulder, kne og tå" som et godt eksempel der det legges til rette for læring gjennom bevegelser. Informant gul trakk frem måten barna kommunisere på, ved bruk av her og nå språket. Han påpeker at musikken åpner opp for læring gjennom dette språket, og at musikken kan tilpasse seg alle aldre og deres utviklingsnivå. Videre nevner han også at den tidlige lydproduksjonen som vokser stort hos toddlere, og at musikken åpner opp for læren av flere lyder.

Utover temaet språkutvikling gjennom musikk, spurte vi om informantene hadde konkrete eksempler på faktorer som påvirker at musikk fremmer språkutvikling hos toddlere. Alle informantene trakk frem at samspillet som musikken åpner opp for, bygger en trygg arena for læring. Informant blå og rød nevner at de har opplevd toddlere som kan synge sanger med tekst, selv om de egentlig ikke kan snakke om det og mangler språket. Alle informantene er også enige i at trygge voksne under musiske aktiviteter gjør at barna lettere tør å prøve å utforske språket. Informant gul nevner at dette har med barnehagelærerens ansvar å gjøre. Videre nevner han at det er viktig med kompetente og engasjerte ansatte i barnehagen. Både informant rød og blå la frem at de hadde erfaringer med andre ansatte som ikke følte seg komfortable og trygge på å bruke musikk i barnehagen. Dessuten hadde de selv tatt ansvar for dette og prøvd å inspirere, legge til rette for at de skulle bli trygge og tørre å utfordre seg musisk til nytte for barna. Informant blå og gul nevner også at det er viktig å ha spontane voksne, som ser muligheter i alle situasjoner. Informant gul påpeker i denne sammenhengen at han har påvirket resten av de ansatte positivt når det gjelder å bruke musikk i barnehagen.

Han sa selv at han ikke var den beste sangeren, men uansett likte å synge for barna i barnehagen, for å gå frem som et godt eksempel. Dermed følte han også at flere av de andre ansatte også turte å gjøre dette samme. Informant blå nevnte at det også fantes andre måter å bruke musikk på utenom sang, f.eks. rim og regler, som noen ansatte kan føle seg mer trygge på. Videre nevnte også informant gul at et godt foreldresamarbeid er en faktor som det må være tilrettelagt for.

Helt til slutt spurte vi om de hadde flere eksempler på hvordan informantene kunne se at barn hadde lært språk gjennom musiske aktiviteter. Alle informantene nevnte at de hadde opplevd at toddlere hadde overført sanger eller historier fra musiske aktiviteter til hverdagslig lek i barnehagen. Et eksempel på dette er “de tre bukkene bruse”, som informant gul nevnte. I sammenheng med dette spørsmålet forklarer informant blå, at de har hatt et prosjekt om planeter, der de brukte konkreter og sang sanger om planetene i verdensrommet. I etterkant av dette har hun opplevd at toddlerne kunne navnene på planetene, uten å egentlig vite hva det var.

4.2 Resultat

Som resultat har vi funnet ut at musikken har en positiv påvirkning på toddlerens språkutvikling. Vi har funnet ut at det finnes mange måter å utøve musikk på, og at det gjerne finnes både likheter og ulikheter mellom ulike barnehager. I alle intervjuene kom det frem at informantenes personlige erfaringer med musikk lå til grunn for bruken av musikk i barnehagen. Vi har funnet ut at tilretteleggingen for musikk og ansattes engasjement påvirker hvilken grad musikken brukes i barnehagen. Videre viser funnene at barnehagelæreren har mye å si for å kunne fremme språkutvikling gjennom musikk. Ifølge informantene påvirkes bruken av musikk for å fremme språkutviklingen hos barn av gode relasjoner mellom barn og voksne, og foreldresamarbeidet. Det kommer også frem at musikken spesielt har mye å si for toddlerne. Dette er på bakgrunn av at musikken åpner opp for samspill, bruk av kroppen, samt bruk av toddlerens tilrettelagte språk og lyder. De påpeker også at de syntes musikken inspirerer barna og kan brukes positivt med tanke på flere utviklingsmål, i tillegg til språkutvikling.

5.0 Drøftingsdel

I denne delen av bacheloroppgaven, skal vi drøfte problemstillingen vår “**hvordan kan barnehagelæreren bruke musikk for å fremme språkutviklingen hos toddlere?**”. Vi skal diskutere funnene fra intervjuene våre opp mot den relevante teorien, og finne sammenhenger og forskjeller mellom dem. Det er viktig å poengtere at sammenhengen også ses i lys med innholdet i “Rammeplanen for barnehagen” (Kunnskapsdepartementet, 2017) og “Barnehageloven” (Barnehageloven, 2005), siden det er barnehagen og barnehagelæreren sitt ansvar å ivareta de. Målet med denne delen er å drøfte hva dette gjør med barnehagehverdagen. I vårt tilfelle vil poenget være å få frem hvilken betydning barnehagelærerens bruk av musikk i barnehagen har for språkutvikling hos toddlerne. Etter intervjuene så vi det som viktig å få frem hvorfor barnehagelæreren bruker musikk, noe som er en forutsetning for å kunne fremme språkutvikling gjennom musikk. Ut ifra svarene vi fikk på intervjuene har vi valgt å dele teksten inn i to forskningsspørsmål, der det første er innledende til hoved spørsmålet som følger problemstillingen vår. Dette gjør at forskningsspørsmålet som følger problemstillingen vår vektlegges mest.

Forskningsspørsmålene har vært en del av oppbygningen av teksten vår og er som følger:

- 1. *Hvorfor* bruker barnehagelæreren **musikk** som fremmer toddlernes språkutvikling i barnehagehverdagen?

Dette forskningsspørsmålet legger vekt på hvorfor barnehagelæreren velger å bruke musikk og hva som kan være årsaken til dette. Samtidig hvordan dette påvirker språkutviklingen.

- 2. *Hvordan* bruker barnehagelæreren **musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere** i barnehagen?

Dette forskningsspørsmålet vektlegger hvordan barnehagelæreren bruker musikk for å fremme toddlernes språkutvikling.

Oppbygningen av drøftingsdelen starter forskningsspørsmål nummer en som innledende, etterfulgt av forskningsspørsmål nummer to som hovedspørsmål. Det er viktig å belyse begge forskningsspørsmålene for å få svar på vår problemstilling. Svarene vi fikk i intervjuene, og teorien som belyser problemstillingen skal være gjennomgående i denne delen av oppgaven.

5.1 *Hvorfor* bruker barnehagelæreren musikk som fremmer toddlernes språkutvikling i barnehagehverdagen?

Barnehagelærerens bakgrunn og innstilling er en viktig faktor for å videreutvikle bruken av musikk i barnehagen. Problemstillingen vår forutsetter at barnehagelæreren bruker musikk for å fremme språkutviklingen hos toddlere. Derfor skal vi i dette delkapittelet gå dypere inn på deres bakgrunn og innstilling for musikk, og hvordan dette preger musikkbruken i barnehagen. Oppbygningen belager seg på det informantene påpekte og det vi ser som spesielt viktig, relatert til vår problemstilling. Denne delen skal være innledende til hovedspørsmålet.

5.1.1 Barnehagelærerens grunnlag

Gjennom det første spørsmålet vi foretok, som omhandlet deres personlige forhold til musikk, ga alle informantene uten tvil uttrykk for at de hadde et godt forhold til musikk. Alle informantene la frem at musikk alltid hadde vært en del av hverdagen deres. Bakgrunnen for dette var at de også likte musikk utenfor barnehagen, da de ofte hørte på musikk eller dro på konserter. Informant blå trakk frem at musikken hadde vært en del av hennes hverdag helt fra hun var et lite barn. Alle informantene bekreftet at grunnen til at de brukte mye musikk i barnehagen belaget seg på deres egen interesse for musikk. Ut ifra dette spørsmålet la vi til et tilleggsspørsmål, der vi spurte om hvordan det var på andre avdelinger i barnehagen. Alle informantene svarte at andre avdelinger hadde andre fokus enn musikk, hvis ikke den pedagogiske lederen selv var interessert i musikk. Sæther (2012, s. 13) påpeker at det er familie og ulike sosiale grupperinger som utvikler musikksmaken, og forholdet vårt til musikk.

På den ene siden, resulterer musikkens påvirkning i barndommen hvordan barnehagelærerens forhold til musikken er. Dermed har det også en betydning for å videreutvikle deres kompetanse og gleden ved å bruke musikk i barnehagen. Påstandene fra informantene viser at bakgrunnen til de ansette kan påvirke musikkbruken i barnehagen både i positiv og negativ forstand. En barnehagelærer med lite interesse for og ingen bakgrunn med musikk, vil trolig ikke bruke musikk i like stor grad. Derfor påvirker dette hvor mye musikk som blir brukt i barnehagehverdagen, og hvilke muligheter barna får i forhold til erfaringer med musikk.

På den andre siden kan det være en årsak til at barna som begynner i barnehagen har ulike forhold til musikk, ut ifra barnas eller foreldrenes bakgrunn. Det påvirker dermed også hvor langt barnet har kommet i språkutviklingen, siden musikken bidrar til språkutvikling (Jederlund, 2002, s.6-8). Dette er noe barnehagelæreren må ha kunnskap om for å kunne tilrettelegge for barnet som begynner i barnehagen. For å poengtere dette påpeker Sæther (2012, s.13-14) at musikken som blir praktisert i det nære omsorgshjemmet er helt avgjørende, for barnas forhold til musikken og utviklingen av språket. Dette beviser at barnehagelæreren avhengig av å bli kjent med barnet, noe som presiseres av Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33). Det vil uansett være betydelig at barnehagelæreren selv skaper et forhold til musikk, på tross av bakgrunn. Barnehagelæreren skal også tilrettelegge for at barna får skape sitt eget forhold til musikk gjennom barnehagehverdagen. Dette grunnes i at musikken er en del av fagområdene som skal være en med i barnehagehverdagen ifølge Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51). Sammen med barnehagelærerens grunnlag spiller også personalets usikkerhet inn som en faktor til å påvirke hvordan musikken blir brukt.

5.1.2 Usikkerhet knyttet til musikalitet

I forhold til usikkerhet rundt bruk av musikk i barnehagen er det viktig å stille spørsmål om det å spille instrumenter påvirker musikkbruken i barnehagen, trolig burde det ikke det (Kulset, 2018, s, 29). Informant rød poengterte på spørsmålet om hennes personlige forhold til musikk, at hun spilte litt gitar, som en faktor til hvor mye musikken ble brukt på avdelingen. På samme spørsmål svarte informant gul at han kunne spille flere instrumenter, og ofte brukte disse i barnehagen. Derimot bekrefter Kulset (2018) at det å spille instrumenter ikke nødvendigvis betyr at man er musikalsk eller ikke. Med dette poengterer han at det er flere og andre måter å være musikalsk på. Dette samspiller med undersøkelsen til Hallam og Vanessa (i Kulset, 2018) der over halvparten svarte at det å være musikalsk innebar å kunne spille et instrument.

På den ene siden kan dette skape et musikalsk innhold i barnehagen der personalet bruker sine kunnskaper om instrumenter. Dermed får barna et mer kunnskapsrikt forhold til ulike instrumenter. I sammenheng med spørsmålet, om de brukte musikk bevisst, la informant gul frem at andre avdelinger ikke brukte like mye musikk som han, noe som trolig kan være fordi at de andre ikke spilte instrumenter eller likte å synge. Det vil da si at barna er "heldige" om de går på en avdeling der de ansatte liker musikk eller kan spille instrumenter.

På den andre siden kan dette være med på å skape en frykt for barnehagelærerne i barnehagen, da de kan få en følelse av prestasjonsangst og nedsatt selvoppfatning. Ansatte i barnehagen kan føle at de ikke er musikalske og ikke gode nok, fordi de ikke kan spille et eller flere instrumenter. Kulset (2018, s. 30) bekrefter i denne sammenhengen at det er synet vårt på våre egne evner og vår musikalitet, som påvirker hvordan musikken blir brukt i barnehagen. Uansett er det sånn at personer som kan spille instrumenter vanligvis føler seg mer trygge til å praktisere musikk i barnehagen. Dette er på grunn av vår musikalske identitet, sammen med det å "synges fint", som kan skape et overdrevet syn på musikalitet (Sæther, 2011, s. 80). Ved vår musikalske identitet plasser vi oss selv et sted i det sosiale landskapet, og dette avgjør hvordan vi forstår oss selv og hvilke muligheter vi ser for oss at vi kan ha (Kulset, 2018). I barnehagesammenheng er det svært viktig å ikke legge sin musikalske identitet til grunn for bruken av musikk i barnehagen. For musikken skal ifølge Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.51) være en del av barnehagehverdagen, og en måte barna får utfolde seg på. Derfor må en som barnehagelærer tørre å utfordre seg selv innen musikkbruk, sånn at det sannsynligvis påvirker barnets allsidige erfaringer med musikk. I sammenheng med diskusjonene ovenfor vil det også være relevant å trekke frem bruk av stemmen i musiske aktiviteter.

5.1.3 Bruken av stemmen i en musikalsk sammenheng

Fokuset i barnehagen skal ikke belage seg på om du synger "fint", fordi poenget er å bruke sangen til nytte for barna. Ifølge Kulset (2018, s. 89) handler stemmeskammen om at mennesker selv har avgjort at de ikke har en fin sangstemme, og at de er flau over den.

I intervjuene, da vi spurte om hva informantene definerte som musikk, svarte alle at stemmen og sangen var en del av musikkbruken i barnehagen. Under spørsmålet som omhandlet faktorer som påvirket musikkbruken, la Informant gul til at han selv ikke syntes han sang fint, men at han likevel brukte stemmen sin. Derfor er det viktig at barnehagelæreren ikke har et tabu med stemmen, og at man bør synges med den stemmen man har. Schei (i Kulset, 2018) trekker frem at stemmeskammen hos ansatte kan ødelegge for musikalsk utfoldelse, stoppe oss fra å synges eller at man synges lavere. Hvis ansatte i barnehagen har slike tanker om seg selv, vil det i flere tilfeller føre til at musikken blir mindre brukt. I slike tilfeller vil det være viktig at barnehagelæreren motiverer ansatte til å bruke stemmen sin, og eventuelt finne andre måter de kan utøve musikk på, som ikke involverer sang. Med andre ord burde barnehagelæreren være en god rollemodell for de andre ansatte, med tanke på å synges med

den stemmen man har, og ikke legge fokuset på om det er “fint”. Videre kan det også være andre faktorer som påvirker usikkerheten blant ansatte i barnehagen.

5.1.4 Andre faktorer som skaper usikkerhet

Informantene våre nevnte ikke andre årsaker som kunne skape usikkerhet blant ansatte, men vi ser derimot flere mulige årsaker som kan påvirke om personalet bruker musikk eller ikke i barnehagehverdagen. Vist (2002, s. 76) påpeker at manglende utdanning, dårlig selvbilde og lite kunnskap om mulighetene som finnes i det musikalske materialet, kan være faktorer som påvirker om barnehagelæreren, sånn at en hemmes for å yte maksimalt i musiske aktiviteter.

For det første kan ansatte som ikke har utdanning føle at de har mindre å bidra med, når det gjelder det musikalske. Ufaglærte som ikke har en faglig bakgrunn, kan være med på å skape en konflikt i barnehagehverdagen, på grunn av forskjellig syn på hvordan hverdagen skal se ut (Skoglund & Sundvall, 2017, s. 48). For det andre kan ansattes dårlige selvbilde, som sannsynligvis kommer fra liten tro på egne musikalske evner, påvirke bruken av musikk i barnehagen. På samme måte gjelder dette også ansatte som føler de har lite kunnskap om mulighetene som finnes i det musikalske materiale, blant annet flere former å utøve musikk på (Vist, 2002, s.76). For øvrig kan barnehagelæreren med sin utdanning påvirke og legge til rette for at andre ansatte bruker mer musikk i barnehagehverdagen. Dermed kan barnehagelæreren bruke sin kunnskap til å vise personalet flere måter å utøve musikk på. Av den grunn kan personalet føle seg tryggere på å bruke musikk i barnehagen. I denne forbindelse krever Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.22) at personalet skal legge til rette for helhetlige læringsprosesser, og sørge for progresjon og utvikling, gjennom å utvide barnas erfaringer. Dette kom til uttrykk hos informant blå, der hun fortalte at hun prøvde påvirke personalet på avdelingen til å utfordre seg musisk til nytte for barna i barnehagen, og fordi musikken burde få en naturlig del av barnehagehverdagen. Dette kan ses i sammenheng med Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51) der et av målene er at personalet skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans og drama.

5.2 Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere i barnehagen?

I dette delkapittelet skal vi drøfte hvordan musikken påvirker språkutvikling hos toddlere, og hvordan barnehagelæreren kan legge til rette for dette. Vi skal begynne med å drøfte bruken av sansene og kroppen i musikken, og hvordan dette påvirker språkutviklingen. Videre hvordan barns medvirkning og foreldresamarbeidet foregår som faktorer til at barna opplever språkutvikling gjennom musikk. Deretter hvordan samspillet, sangen, det tilrettelagte språket og utviklingen av lyder påvirker språkutvikling gjennom musikk.

5.2.1 Bruk av sansene i musikk

De estiske fagene tilrettelegger for bruk av sansene til barna, for at de skal få nye erfaringer og lære (Thorkildsen, 2011, s. 122- 123). Under spørsmålet, hvilke opplevelser informantene hadde med bruken av musikk i barnehagen, trakk alle informantene frem at musikken var en naturlig del av samlingsstundene i barnehagehverdagen. Dette beviser at avdelingene bruker musikk bevisst, og trolig lar barna utfordre og utfolde seg sanselig innen musiske aktiviteter. Vygotsky (i Johansson, 2013, s. 114) presiserer at kreativitet og fantasi er viktige dimensjoner i læring. Dette samspiller med musikk som et estetisk fag, der det legges til rette for kreativitet og fantasi for barna (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51). Derfor er musikken i barnehagen en god arena for barns læring, som bygger på barns sanselige erfaringer.

Musiske aktiviteter gir barna en mulighet til å utforske og uttrykke seg sanselig gjennom å høre, føle og se (Sæther, 2012, s. 72, 73). På den ene siden samsvarer dette med at barn kommer til verden med et amodalt utgangspunkt, som gjør at barnet kan koble noe de har opplevd gjennom en sans i magen, til en annen sans etter de er født (Vist, 2013, s. 87). Dette er grunnleggende for å kunne koble sanselige opplevelser for alle typer utviklinger, og påvirker læringen hos barn. Det er også grunnen til at små barn kan utvikle kompetanse og gjøre erfaringer, selv om de mangler språklige kunnskaper (Vist, 2013, s. 87, 88). På den andre siden bekrefter Merleau- Ponty at små barn lærer gjennom kroppen ved bruk av sansene (Sæther, 2012, s. 72). Det vil være barnehagelæreren sitt ansvar å legge til rette for flere sanselige erfaringer enn det å høre gjennom musikk i barnehage. Dette samsvarer med Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51) som bekrefter at personalet i barnehagen skal legge til rette for læring, være anerkjennende og lydhøre, samt la barna

uttrykke seg på flere måter innen de estetiske fagene. For å koble dette opp imot språkutviklingen kan de sanselige uttrykkene bevarer med ord og uttrykk, dermed får de en opplevelse som knyttes til selve ordet. Da gir ordet trolig mening for barna og de opplever nye erfaringer gjennom musiske aktiviteter. Høigård (2019, s. 114) trekker frem at barn trenger sanselige erfaringer i form av førstehåndserfaringer for å lære hva ordene betyr. I slike sammenhenger er der også viktig med spontane og engasjerte voksne som ser hvordan en kan skape lærings situasjoner. Dette ble nevnt av flere av informantene under intervjuene, da vi spurte om faktorer som fremmer språkutviklingen gjennom musikk. Læring vil også kunne skje gjennom leken som musikken åpner opp for, der barna gjerne lar seg selv sanse og være noe annet en hva som i virkeligheten er mulig. Angelo (2012, s. 123) påpeker i sånne tilfeller at barna ikke risikerer å mislykkes, men heller får en opplevelse av mestring som fremmer læring. Det er viktig å til slutt påpeke at toddlere ikke bare bruker sansene for å lære, men også hele kroppen.

5.2.2 Bruk av kroppen

I intervjuet trakk informant rød frem, da vi spurte om sammenhengen mellom musikk og språkutvikling, at små barn lærer språk gjennom å bruke kroppen. Ifølge Løkken (2004, s. 17) påpeker hun toddlere som “bevegelsesmalende” eller mennesker som “stabber”. Bak disse betydningene ligger det at toddlere bruker kroppen i den sosiale omgangen med andre mennesker. Piaget (i Johansson, 2012, s. 97) bekrefter i sitt konstruktivistiske kunnskapssyn at barn lærer gjennom å prøve, undersøke, og delta for å skape sin egen forståelse av omverden. Derfor er det viktig at barna kan være kroppslige i musiske aktiviteter.

For det første innbyr musikken i seg selv til bevegelse med kroppen gjennom rytmer og melodier. Dette bekrefter Sæther (2012, s. 94) som sier at rytmen appellerer til toddlernes kroppslige uttrykk, og stimulere oss til dans og bevegelse. Musiske aktiviteter kan brukes for å koble bevegelser med ord og uttrykk, ved at barna får en større forståelse rundt sine egne handlinger, sånn at det påvirker språkutviklingen. Dans er en måte å bruke kroppen på under musiske aktiviteter, som også informant rød trakk frem under intervjuet. Siden små barn naturlig utforsker verden gjennom kroppen, vil musiske aktiviteter i barnehagen være en god arena for å utforske og utvikle seg på flere måter. I vårt tilfelle er det et spesielt fokus på språkutviklingen som påvirkes positivt, fordi barna lærer gjennom tekst eller sang, sammen med bevegelser. Dette kan begrunnes av Merleau-Ponty (i Løkken, 2004, s. 17) som presiserer at det er gjennom kroppen toddlerne vet og forstår i sosiale omganger, selv før vi

kan sette ord på det. For det andre forklarer Sæther (2012, s. 93-94) at barnet er i bevegelse i hele sin utforskning og at dette spesielt er i sammenheng med lyder, og musikk. Han begrunner dette med at barnet allerede fra fødselen reagerer på musikk, ved å f.eks. å fekte med armer eller sparke med bein. Musikken er grunnleggende noe som skaper interesse og vekker en oppmerksomhet hos barna, som også kan utfordre små barns evne til å utforske på, gjennom kroppen. Dermed vil også sannsynligvis barna utforske nye ord og uttrykk, som bidrar til språkutvikling. Koppen kan også symbolisere en måte barnet lytter på, fordi de lytter gjennom kroppen og besvarer med bevegelser. Derfor kan musiske aktiviteter resultere i at barna lytter, bruker kroppen, og lærer seg nye ord og uttrykk.

For det tredje vil det også være avgjørende at barnehagelæreren kan gi kommunikasjonen en kroppslig betydning, for at barnet skal lære seg språket. Bae og Emilson (i Johansson, 2013) påpeker at barnehagelæreren gir kommunikasjonen en kroppslig betydning ved nærhet og gester. I den kroppslige kommunikasjonen er det viktig at barnehagelærer viser tiltro til barns evner og støtter opp under dem, for at de skal lære (Johansson, 2013, s. 99). I sammenheng med hvordan bruk av kroppen i musiske aktiviteter stimulerer barns språkutvikling, vil det være relevant å trekke frem et eksempel som ble nevnt av informant rød avslutningsvis i intervjuet. Hun trakk frem sangen "hode, skulder, kne og tå", som innbyder til bruk av kroppen og tilrettelegger for språklig utvikling. Dette er på den ene siden et godt eksempel fordi bevegelsene besvarer ordene, altså gir mening til ordet. På den andre siden innleder sangen til et samspill mellom barna, der de sammen bruker kroppen og gjennomfører de samme bevegelsene. Dette bekrefter Sæther (2012, s. 85) som forklarer at de grunnleggende forutsetningen for å utvikle talespråket stimuleres av sang med bevegelser til. I dette tilfelle vil barna trolig også imitere den voksne, men også andre barn. Dermed lærer de både gjennom kroppen, og på grunn av samspillet med andre mennesker. Alle lærings situasjoner i barnehagen belager seg også på barns medvirkning, for å vekke interesse og skape motivasjon.

5.2.3 Barns medvirkning

Ifølge Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27) har barn rett til medvirkning, der de opplever å ha en innflytelse på det som skjer i barnehagen. Med tanke på toddlere i barnehagen, sier Rammeplanen at de skal ha rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår, fordi de ofte kommuniserer på en annen måte enn gjennom språk. For å fremme læring i barnehagen er det derfor viktig å ta hensyn til barnas interesser, erfaringer og

utgangspunkt, for slik å motivere og videreutvikle barns læring. Dette var noe informantene våre ikke la frem som en viktig faktor, men som vi mener er viktig.

Det er barnehagelæreren sitt ansvar å legge til rette for at barn får medvirke, og ta del i egen læring. En måte barn kan medvirke på, er å ta utgangspunkt i barns erfaringer. Det handler om å vise åpenhet for det barn gir uttrykk for og kommuniserer (Johansson, 2013, s. 83). På den ene siden kan dette føre til at læringssituasjonen blir mer motiverende og spennende for barnet. Dessuten kan det på den andre siden gjøre at det muligens ikke oppstår en læringssituasjon, hvis barna trekker interesse for ting de allerede kan. Derfor må barnehagelærer legge til rette for dette under musiske aktiviteter, som skal fremme språkutviklingen. Det samme gjelder respekt for barns vilje, ved å følge barnas ønsker. Hvis dette er utgangspunktet, kan det føre til at personalet følger opp barns ønsker, eller i motsetning bekrefter barnas ønske, men ikke følger de opp (Johansson, 2013, s. 86). Det er barnehagelæreren sitt ansvar å unngå at dette skjer. Dersom barnet gjentatte ganger opplever å ikke få respons på deres ønsker og undring, kan dette antageligvis føre til at barnet slutter å spørre eller ikke ønsker å utforske nye ting. Her ser vi hvor viktig det er at barnehagelærer følger opp barns undringer og oppdagelser. Med tanke på språkutviklingen kan faktorer som at personalet ikke følger opp barnas initiativer, føre til at de ikke ønsker å lære nye ord eller dets betydning.

Dessuten kan også barna oppleve medvirkning når personalet i barnehagen viser tiltro til deres intensjoner. Dette samsvarer med Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22) som påpeker at personalet skal berike og støtte barn initiativ, nysgjerrighet, læringslyst, undring, kreativitet og ha tiltro til deres evner. Hvis barnehagelærer har tiltro til barns intensjoner, tilpasser man arbeidsmåten sin til barns interesser, ønsker og initiativer. I sammenheng med språkutviklingen vil det være viktig at personalet er tålmodige, har tiltro, og støtter og beriker barnas språkbruk. Dermed får de også oppleve en medvirkning i barnehagehverdagen. For at barna skal ha lyst til lære, må en som barnehagelærer bidra til at barna blir nysgjerrige og undersøker omverden. I denne sammenhengen gjelder det ofte å ta vare på barns oppdragelse, og bygge videre på den (Johansson, 2013, s. 86). Derfor må barnehagelærer ha kunnskap om hvordan barn lærer i seg selv, og hvordan en kan forme en læringssituasjon. Det er viktig å se på barna som medskapere, som i barnehagen betyr å ta del av et felleskap der ulike stemmer virker med og på hverandre (Torsteinson, 2011, s. 175, 176). Med tanke på musiske aktiviteter som skal fremme språkutvikling, vil barns

medvirkning stå høyt som motivasjonsfaktor og med påvirkningsevne til utfallet. Det begrunnes i at barn ønsker å høre mer om eller utforske ting de allerede synes er interessant eller spennende. Musikken vil i dette tilfelle være en god arena for læring, fordi alle mennesker en født med en interesse for musikk og lyder (Kulset, 2018, s. 39). En annen måte å la barna medvirke på kan forgå gjennom et samarbeid med foreldrene, siden det er de som kjenner barnet aller best.

5.2.4 Foreldresamarbeid

Ifølge barnehageloven (2005, §1), presiseres det at barnehagen skal inngå et samarbeid med hjemmet der barnas behov for omsorg og lek blir fremmet. Vi spurte informantene om faktorer som kunne fremme språkutviklingen gjennom musikk, og her nevnte informant gul at foreldresamarbeid lå til grunn for å oppnå dette. Det var oppsiktsvekkende at de to andre informantene ikke nevnte noe om dette, da foreldrene er barnehagens viktigste samarbeidspartnere for barnet (Glaser, 2018, s. 19). Dette er fordi det er foreldrene som hjelper barnehagene med å få et innblikk i hvordan barnet ligger an i alle utviklingsprosesser, og i vårt tilfelle språkutviklingen. Videre skal læring og danning være grunnlaget for allsidig utvikling, med påvirkning fra foreldrene. Dette kan ses i Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29) som bekrefter at barnehagen og foreldrene sammen skal utvikle vurderinger og observasjoner knyttet til barnets utvikling og læring. Samtidig som foreldrene selv skal få delta med sine synspunkter, og medvirke i barnets læringsprosesser.

Dessuten står det også i Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22) at personalet skal være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement, og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter. Gjennom samarbeid med foreldrene viser personalet interesse for barnet og for barnets beste. For det første kan barnets forhold til musiske sanger gjennom f.eks. sitt første leveår i hjemmet, overføres til barnehagen og ha en betydning for barnet. Dette kan ses i sammenheng med Sæther (2012, s. 55) som trekker frem at musikken preger oss hele livet, og er kulturelt knyttet. Samtidig kan det også begrunnes i at språkopplæringen hos barn starter gjennom moren, og det “musikalske morsmålet, som preger barnet videre også inn i barnehagen (Bjørkvold, 1989, s. 21). For det andre vil et godt foreldresamarbeid gjøre at det blir lettere for barnehagelæreren å tilrettelegge musiske aktiviteter der språkutviklingen blir fremmet. Dette viser at et godt foreldresamarbeid på den ene siden er en viktig faktor for å opprettholde og, videreformidle hva barnet interesserer seg for (Glaser,

2018, s.70). På den andre siden er det viktig for at barnehagelærer skal kunne holde en god dialog med foreldrene når barnet går i barnehagen, der alle får delt sine tanker. Et godt foreldresamarbeid belager seg også på at barnet trives i barnehagen og opplever gode relasjoner med de ansatte.

5.1.5 Relasjon med barn og ansatte i barnehagen

I intervjuene svarte informantene at trygge voksne var en faktor som påvirket språkutvikling gjennom musikk. Det kan tolkes som en god relasjon mellom barn og ansatte, selv om ingen av informanter nevnte gode relasjoner konkret. Uansett ligger en god relasjon med barna til grunn for å skape trygghet og være en trygg voksen, noe som er spesielt viktig for toddlernes tilstedeværelse og læring i barnehagen. Derfor får alle barn en primærkontakt blant de ansatte på avdeling når de begynner i barnehagen.

Johansson (2013, s. 26) trekker frem at en relasjon skapes ved øyekontakt og nærhet gjennom kroppsholdning og samspill. Med andre ord skapes en trygg tilknytning ettersom barnehagelæreren blir kjent med barnet (Høigård, 2019, s. 28). Dette er et resultat av en emosjonell tilstedeværelse som er viktig i møte mellom barnehagelæreren og barnet, slik at toddlerne føler seg trygge nok til å utforske språket (Johansson, 2013, s. 26). Johansson og Emilson (i Johansson, 2013, s. 26) poengterer videre at lekenheten er viktig i møte med barn, da dette innebærer at de ansatte tør å by på seg selv i leksituasjoner. Da viser de ansatte at de er fullt til stede for barna, noe som gjør at barna lettere tør å utforske og dermed lære. Dette kan trolig bli tilrettelagt gjennom musiske aktiviteter, der musikken åpner opp for å skape trygge relasjoner gjennom samspillet. Derfor kan musikken på den ene siden fremme språkutvikling gjennom trygghet. Samtidig kan personalet på den andre siden benytte seg av et tonefall som fenger og inspirerer barnet til språklig utfoldelse. Personalets engasjement til toddlernes livsverdener er i tillegg med på å skape en relasjon med toddlerne, der de får en følelse av å bli sett og verdsatt. Dette opplever ofte mange barn gjennom musiske aktiviteter, da både voksende og barn er deltakende, og sammen engasjerer seg for musikken. Dette inspirer også til å utforske språket gjennom musikk. Trolig utvikles dette videre gjennom et personale som er spontane og livlige, der de snakker oppmuntrende med barna (Johansson, 2013). Viktigheten av en trygg kontakt kan ses i lys av Baes teori (i Johansson, 2013, s. 152) som påpeker at en god relasjon er knyttet opp imot romslighet og anerkjennelse fra den voksne, samt at begge parter deltar i relasjonen med følelser, initiativ og tanker.

5.2.6 Samspillet som åpner opp for læring

Sæther (2012, s. 83) presiserer at læring kan oppnås på grunn av det sosiale samspillet som musikken innbyr til. Det sosiale samspillet karakteriseres av å vente på tur, kunne ta initiativ og vise gjensidighet og samstemthet. Under intervjuene påpekte informantene at samspillet var noe svært positivt ved musikken, som åpnet opp for læring blant toddlerne.

Sæther (2012, s. 83) påpeker at barn imiterer hverandre, og tar initiativ til nye uttrykk gjennom musiske aktiviteter. I musikken bruker barna kroppen for å kommunisere med andre barn, noe som kjennetegnes toddlerenes væremåte. Dette kan være med på å fremme toddlerenes språkutvikling, fordi musikken tilpasser seg toddlerenes måte å lære på. Kommunikasjonen blant toddlerne bygges på en samtale som består av lyder og latter. I samspillet mellom voksne-barn og barn-barn er det viktig å legge til rette for at begge parter ser og hører hverandre, sånn at de kan lære språket gjennom hverandre. Dermed spiller Sterns affektive inntonings-relasjon eller som også kalt følelses-inntoning inn (2003, s. 207). Dette kan ses i likhet med Shutz (i Sæther, 2012) som påpeker at de musikalske prosessene forutsetter inntonings-relasjoner. Stern (2003) trekker frem at forholdet mellom barn spiller en stor rolle for kommunikasjon, fordi de er sammen i et samspill med hverandre. Forholder mellom barna bekreftes ved inntoning. For det første speiler barna hverandre, deler samme følelser, og prøver å skape uttrykk gjennom hverandre, som en del av den affektive inntoning i musiske aktiviteter. Derfor må de ha samme inntoning mot samme mål, som leder til læring. For det andre må også barnehagelæreren inntone seg barna, og bruke ord og uttrykk som lar barna forstå sammenhengen mellom bevegelser og ord i musiske aktiviteter. Dette er begge faktorer som legger til rette for at toddleren skal ha muligheten til å utvikle seg språklig gjennom bruk av musikk i barnehagen. Inntoningsrelasjonene påvirker barns språkutvikling, fordi toddlerne trolig får muligheten til å lære språk gjennom andre og de ansatte i barnehagen. I dette tilfelle vil det være relevant å trekke frem informant blå, som nevnte at musikken åpner opp for begrepslære gjennom samspill med andre mennesker. Hun trekker også frem de trygge voksne, noe som gjerne oppstår gjennom inntonings-relasjoner. Her finner vi sangen som et godt eksempel.

5.2.7 Sang i barnehagen

Under intervjuene nevnte alle informantene sang, som bruk av musikk i barnehagen, og i sammenheng med språkutvikling gjennom musikk. Barn som gjentatte ganger er med på å synge sanger med fortellende innhold, kan ved bruk av sang framføre mye lengre tekster enn det de kan si/snakke om, uten støtten som toner, rytme, rim og klang gir (Høigård, 2019, 169). Sangen kan også brukes som et hjelpemiddel for å innføre nye og vanskelige ord og uttrykk, som fremmer barns språklige utvikling.

Bjørkvold (i Sæther, 2012, s. 111) knytter det musikalske morsmålet til barnesangen. Sæther (2012) mener i dette tilfelle at Bjørkvold trolig ser en sammenheng mellom sangens innhold og bruksområder med barns språkutvikling. Dette har sin bakgrunn i at sangen fungerer på samme måte som talespråket, som en måte å formidle noe, derfor lærer de også språket gjennom sang. I sangen inngår rytmer og melodier som trolig fenger barnet og gjør det dermed lettere for barnet å lære ordet og dets bakgrunn. Videre skaper også sangen samhørighet og kontakt, ved å informere. Høigård (2019, s. 24) bekrefter at sangen skaper kontakt, gjennom at det knyttes følelsesmessig bånd. Dermed er toddleren mer oppmerksomme når en de kjenner synger for dem. Med andre ord bekrefter Høigård (2019, s. 27) også at vi viser kjærlighet til barnet med sang. På den ene siden skaper dette trygghet for barnet, og på den andre siden kan sangen brukes for å inntone seg barnet, noe som er viktig for deres språklige utvikling, som nevnt ovenfor. I sangen utvikles det ifølge Sæther (2012, s. 111) språkkoder som kun blir forstått av de deltakende. Siden barnet allerede har knyttet et følelsesmessig bånd til den som synger, vil en kunne tilføre nye og vanskeligere ord og uttrykk, fordi barnet allerede er interessert. Derfor kan sangen bidra til språklige utvikling for barnet (Høigård, 2019, s. 27).

5.2.8 Tilrettelagt språk i musiske aktiviteter

Informant gul bekreftet at språket i musikken sammen med toddlerne, preges av å være et her og nå språk. Informantens erfaringer og kunnskaper samsvarer med Høigård (2019, s. 34), som påpeker at toddleren er avhengig av situasjonen som samtalen finner sted i.

Dette tilrettelegger musikken i barnehagen for. Et eksempel på dette er bruken av konkreter, som informant blå nevnte at hun gjorde i musiske aktiviteter. Det som skjer her og nå preger den musiske aktiviteten, som f.eks. hvis de synger om grisen, men også har et bilde eller en

figur av grisen. Det vises i sanseintrykkene som oppstår her og nå, ting som toddlerne kan se, høre eller ta på. De lærer gjennom barnehagelæreren, og det er derfor viktig at barnehagelærer tilrettelegger for dette i musiske aktiviteter. Dette bekrefter Høigård (2019, s. 34) som påpeker at toddlerne er avhengig av samtalepartneren, fordi det er gjennom den barna får kunnskap med nye og fremmede elementer. I sånne situasjoner må barnehagelæreren sende oppmuntrende signaler ved hjelp av blikk, mimikk og gester, noe som musikken vanligvis legger til rette for på grunn av gjensidig engasjement. Senere viderefører barna læring til en referensiell funksjon, som betyr at de kan snakke om ting som ikke er til stede. Et bevis på dette kan være når barna synger sanger de har hørt i samlingsstunder, selv om konkretene ikke er til stede (Høigård, 2019). Det er ikke bare språket som tilrettelegger for læring, men også lydene i musikken påvirker språkutviklingen positivt.

5.2.9 Utvikling av lyder

Musikken oppleves for alle mennesker gjennom lyder, ved hjelp av hørselen. På grunn av at lyd er den vesentlige delen av musikk, må en som barnehagelærer ha kunnskap om hvordan barn tar til seg lydinntrykk og hvordan disse bearbeides. Høigård (2019, s. 19) påpeker at barn kan oppfatte lyden i ord, bedre enn selvet ordet, i begynnelsen av livet.

Jederlund (i Sæther, 2012, s. 84) bekrefter at den første kommunikasjonen begynner med vokalisering, og det derfor er viktig at barnehagelæreren tilrettelegger for dette, både i og utenfor musikken. Barnehagelæreren kan påvirke barns fonologiske utvikling gjennom musikk i barnehagen. Den fonologiske utviklingen er ifølge Høigård (2019, s. 83) læren om lydene som språket består av. Det handler både om at barnet kan produsere språklyder knyttet til ordbetydninger, og at de oppdager et system av språklyder. I musikk i barnehagen bruker en ofte sang, eller rim og regler som legger trykk på lyden i ordene som brukes, som gjør at de lærer. Høigård (2019, s. 83) bekrefter for det første at barn kan ta til seg lyder før de lærer å uttale hele ordet. For det andre mener han at barnet begynner å vokalisere allerede i en-måneders alderen, og dermed har lydene mye å si for språkutviklingen. Videre påpeker han også at barn fra et halvt år begynner å produsere lyder som språksamfunnet rundt seg består av. Derfor er det viktig at barnehagen tilfører de lydene som mangler eller trengs for å utvikle språket til barnet. Trolig er dette årsaken til at barn kan gå rundt å nynne på sanger, selv om de ikke kan teksten. Det kan være fordi lyder er mer spennende, og vekker en større oppmerksomhet hos barnet. Uansett vil dette føre til at barnet lettere lærer seg betydningen

bak ordet, når de kan lydene og uttalelsen fra før av. Ifølge Sæther (2012, s. 77) er det lyden, ofte gjennom stemmen som karakteriserer den første formen for kommunikasjon hos de minste barna. For at barnehagelæreren skal bli kjent med barnet, innebærer dette også å bli kjent med barnets ikke-verbale språk (Høigård, 2019, s. 28). Det vil være viktig at barnehagelæreren tilrettelegger språket sitt, for å nå frem til barnet. I sammenheng med musikk og læren av lyder, vil påvirkning av det prosodiske nivået spille en viktig rolle. De prosodiske trekkene med uttalen er rytme, lengde, tone, trykk og pauser (Høigård, 2019, s. 28). Ifølge Sæther (2012, s. 84) åpner nettopp musikk opp for dette. Det handler om hvordan barnehagelærer tilpasser stemmen og fremhever lyder i uttalen. Videre oppnår barn den segmentelle utvikling, der de kan koble lydene opp mot vokaler og konsonanten, som til slutt resulterer i ord. Musikken er en god arena for dette for den lages av lyder. Det er viktig at barnehagelærer har kunnskap og tilrettelegger for disse utviklingene gjennom musiske aktiviteter.

6.0 Konklusjon

I det siste delkapittelet ønsker vi å gi en oppsummering av hovedfunn i relasjon til problemstillingen vår *“Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere”*, og i tillegg legge frem bachelor prosessen som en læringsarena for oss.

Vi kan fastslå en betydelig påvirkning på toddlernes språkutvikling gjennom musikkbruken i barnehagen. Musikken har vist seg å være et verktøy som innleder til flere konkrete læringsmuligheter, som gir barna et språklig utbytte. Ut fra informantene og svarene vi fikk i intervjuene, så vi tydelig at hvor mye musikken ble brukt i barnehagehverdagen var preget av at barnehagelæreren selv hadde en interesse for musikk. Det er derfor blitt bevist at barnehagelæreren spiller den største rollen for å tilrettelegge for musikkbruk i barnehagen, og det er de som tilrettelegger for at musikken blir brukt for å fremme barns språkutvikling. Oppsummerende innleder musikken til nye læring gjennom sanser og kroppen, samspill og relasjoner, tilrettelagt språk, barns medvirkning og foreldresamarbeid og utvikling av lyder som er med på å fremme toddlernes språkutvikling.

Problemstillingen og informantguiden vår legger grunnlaget for å forske på musikkens påvirkning på toddlernes språkutvikling, men den tar ikke stilling til andre fokus i barnehagen som også fremmer barns språkutvikling. Derfor kan vi ikke uttale oss om at musikken

fungerer bedre enn andre fokus, men vi ser tydelig verdien i at musikk påvirker barns språkutvikling positivt og bør ha en plass i barnehagehverdagen.

Etter bacheloren sitter vi igjen med ny og spennende kunnskap som vi skal ta med oss videre inn i barnehagelæreryrket. Avslutningsvis vil de nye verdifulle sidene musikken har for å fremme språkutviklingen, påvirke vår tilrettelegging av musikkbruk på vår fremtidige arbeidsplass.

7.0 Litteraturliste:

Angelo, E. (2012). Hvordan arbeide med musikk. I Sæther, M. & Angelo, E. (2012). *Barnet og musikken*. (2.utg). Universitetsforlaget.

Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Bergsland, D. M. & Jæger, H. (Red). (2014). Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen. Cappelen Damm Akademisk.

Bjørkvold, J-R. (1989). *Det musiske menneske- Barnet og sangen, lek og læring gjennom livets faser*. Freidig Forlag.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forlag.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7.utg.). Gyldendal.

Glaser, V. (2018). Foreldresamarbeid- barnehagen i et mangfoldig samfunn (2.utg.). Universitetsforlaget.

Haugen, S., Løkken, G. & Røthe, M. (2013). *Hvordan blir småbarnspedagogikk til*. I Haugen, S., Løkken, G. & Røthe, M. (Red). (2013). *Småbarnspedagogikk: fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2.utg.). Cappelen Damm.

Høigård, A. (2019). Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig. (4.utg.). Universitetsforlaget.

Jederlund, U. (2002). *Musik osh språk- Ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling*. Runa.
Krogstad, A. (2013). *De yngste barnas språk*. I Haugen, S., Løkken, G. & Røthe, M. (Red.). (2013). *Småbarnspedagogikk: fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2.utg.). Cappelen Damm.

Johansson, E. (2013). *Små barns læring: Møter mellom barn og voksne i barnehagen*. Gyldendal Akademisk.

Kulset, B. N. (2018). *Din musikalske kapital*. Universitetsforlaget.

Løkken, G. (2004). *Toddlerkulturen: om ett- og toåringers sosiale omgang i barnehagen*. Cappelen Akademiske Forlag.

Løkken, G. (2013). *Toddleren som kroppssubjekt*. I Haugen, S., Løkken, G. & Røthe, M. (Red.) (2013). *Småbarnspedagogikk: fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2.utg.). Cappelen Damm.

Skoglund, T & Sundevall, P. (2017). *Pedagogisk ledelse i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Sæbø, A. B. (2011). *Kunstfagenes plass i barnehagen*. I Bakke, B., Jenssen, C. & Sæbø, A. B. (Red.) (2011). *Kunst, Kultur og Kreativitet*. Fagbokforlaget.

Sæther, M. (2012). *Det skapende barnet*. I Sæther, M. & Angelo, E. (2012). *Barnet og musikken*. (2.utg.). Universitetsforlaget.

Sæther, M. (2012). *Musikalsk utvikling- en helhet*. I Sæther, M. & Angelo, E. (2012). *Barnet og musikken*. (2.utg.). Universitetsforlaget.

Sæther, M. (2011). *Musikk og estetiske prosesser i barnehagen*. I Bakke, B., Jenssen, C. & Sæbø, A. B. (Red.) (2011). *Kunst, Kultur og Kreativitet*. Fagbokforlaget.

Torsteinson, H. (2011). *Prosjektarbeid- om barns medvirkning og kunstfaglig aktivitet i barnehagen*. I Bakke, B., Jenssen, C. & Sæbø, A. B. (Red.) (2011). *Kunst, Kultur og Kreativitet*. Fagbokforlaget.

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.

Varkøy, Ø. (2012). “... nytt liv av daude gror”: om å puste nytt liv i døde talemåter. I Varkøy, Ø. (Red.). (2012). *Om nytte og unytte*. Abstrakt forlag.

Vist, T. (2013). *I lyder bor barnet, i barnet bor lyden*. I Haugen, S., Løkken, G. & Røthe, M. (Red.) (2013). *Småbarnspedagogikk: fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2.utg.). Cappelen Damm.

Vist, T. (2002). *Musikken- en kulturell navlestreng*. I Mjør, I.(Red.). (2002). *Kultur-Barnehagen*. Samlaget.

Vedlegg 1: Intervjuguide**Intervjuguide**

Spørsmål:

1. Hvilke forhold har du til musikk?
2. Hvilken betydning har dette for bruken av musikk i barnehagen?
3. Hva definerer du som musikk i barnehagen?
4. Hvilke opplevelser har du med musikk i barnehagen?
5. Hvordan ser du en sammenheng mellom musikk og språkutvikling?
6. Bruker dere det bevisst? Hvordan bruker dere det?
7. Hvordan ser du på betydning av musikk for å fremme språkutviklingen hos toddlerne?
8. Hvilke faktorer spiller inn for å kunne fremme språkutviklingen gjennom musikk?
9. Hvordan tilrettelegger dere for dette?

Avslutningsspørsmål/ekstra:

Har du noen konkrete eksempler der du har sett at språkutviklingen har blitt bedre gjennom bruk av musikk?

Vedlegg 2: Samtykkeerklæring**Vil du bli intervjuet til en bacheloroppgave om musikk:**

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan en barnehagelærer bruker musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere.

I dette skrivet gis du informasjon om prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Ved hjelp av dette intervjuet skal vi forske på hvordan en barnehagelærer bruker musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere?

Det vil kunne være spørsmål som er relevant til vår problemstilling.

Vi lurer på hvordan du/dere bruker musikk på småbarnsavdeling? da med spesiell tanke på å fremme språkutviklingen.

- Vi ønsker å forske på bruken av musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere.
- Intervjuet vil vare i maks 30/40 minutter. Informasjonen som innhentes under intervjuet/observasjonen vil analyseres og skape grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave.
- Problemstillingen for prosjektet vårt handler om hvordan barnehagelærere bruker musikk for å fremme språkutvikling hos toddlere.

I intervjuet ønsker vi å spørre deg om følgende tema:

- Toddlerkulturen
- Musikk
- Språkutvikling

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta pga. din stilling som barnehagelærer / styrer /ansatt i barnehage /forelder til barn i barnehagen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Vi skal gjennomføre et intervju der en av oss stiller spørsmål og en av oss skriver ned svar.

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på et intervju. Intervjuet vil vare i maks 1 time. Intervjuet vil ta for seg spørsmål om hva dine tanker som barnehagelærer er.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være vi som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert og delt med vår veileder og i selve bacheloroppgaven.
- Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på våres datamaskin, og vil bli slettet etter at prosjektet er avsluttet.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 04.01.2023. Ved prosjektslutt vil alle personopplysninger slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger, Institutt for barnehagelærerutdanning, ved studentene:
Camilla Lundberg & Helena Tønnesland Bruskeland
- email: Millalundbe@icloud.com & Helenabruskeland@gmail.com

Med vennlig hilsen:

Camilla Lundberg & Helena T. Bruskeland

Informant blå:

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om deltagelse i prosjektet “Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutviklingen hos toddlere?” og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 04.01.2023.

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

Anonym (sign)

.....
.....

Anonym (sign)

.....
.....

(Signert av prosjektdeltaker, 15.11.2022)

Informant rød:

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om deltagelse i prosjektet “Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutviklingen hos toddlere?” og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 04.01.2023.

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

Anonym (sign)

.....
.....

Anonym (sign)

.....
.....

(Signert av prosjektdeltaker, 18.11.2022)

Informant gul:

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om deltagelse i prosjektet “Hvordan bruker barnehagelæreren musikk for å fremme språkutviklingen hos toddlere?” og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 04.01.2023.

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

Anonym (sign)

.....
.....

Anonym (sign)

.....
.....

(Signert av prosjektdeltaker, 08.11.2022)